

Gudnejahtton ságajodiheddji,

gudnejahtton Sámedikki lahtut,

buorit nissonat ja hearrát,

Lea stuorra illu ja gudni oassálastit Sámekulturguovddáš Sajosa rahpanávvudeapmái otne dáppe Anáris.

Dát dálle lea geavada ovdamearka das, mo Eurohpá olbmot sáhttet ávkašuvvat Eurohpá uniovnna guovlo- ja ráhkaduspolitihkas. Okta guovlo- ja ráhkaduspolitihka dehaleamos ulbmiliin lea ovddidit ovttasbarggu badjel eatnandiedalaš rájáid, leiba jearaldagas dasto riikkaid, guovlluid dahje olbmuid gaskasaš ovttasbargu. Sajos leage välljugas ovdamearka mánggabealat ovttasbarggus buot dáid oassebeliid gaskkas.

Kulturguovddáš lasiha maiddá guovllu bivnutvuoda ja fállá dasto mánggalágan vejolašvuodaid báikegotti ja guovllu fitnodagaide ja ássiide. Dat muittuha olbmuid Eurohpá uniovnna miedamánas váikkuhusain ja uniovnna návccas buktii oktii sierra čearddaid ja čanasjoavkkuid.

Háliidan dán oktavuodas dadjat moadde sáni guovlo- ja ráhkaduspolitihkas ja boahhtevuodas. Fáddá lea aiddo dál áigeuovdilis, go Eurohpá guovlo- ja ráhkaduspolitihkas lea álgimin odđa áigodat. Komissio evttohusa mielde odasmahtton guovlo- ja ráhkaduspolitihkas leat gudneáŋgiris ulbmilat. Dat doarju Eurohpá 2020 -strategiija, man ulbmilin leat jierbmás, suvdilis ja oassálasti šaddan.

Eurohpá geahččaladdá bárrásiin dakkár ekonomii- ja ruhtadankriisa, mii ii leat ovdal vásihuvvon, ja mii bágge min jodálmahttit ekonomii- ja ráhkadusnuppástusa. Guovlo- ja ráhkaduspolitihka lea ekonomii- ja ráhkadusnuppástusa guoddi fápmu, go dat fállá Eurohpá 2020 -strategiija ollašuttimii dárbbášlaš investeremekanismissa. Guovlo- ja ráhkaduspolitihka lea gaskaoapmi, mainna sáhttit juksat jierbmás, suvdilis ja oassálasti šaddama.

Okta ođđa politihka guovddáš elemeanttain lea innovášuvnna ovddideapmi miehtá Eurohpá. Innovášuvdna lea dábálaš áddejumi mielde dál áidna vuohki beavttálmahttit gilvalannávcca ja menestuvvat máilmmiviidosáččat.

Eurohpás lea fuopmášuvvon, ahte dutkamii ja innovášuvdnii deattu bidjan lahttoriikkat leat birgen ekonomiijakriisa siste buorebut ja orrot ealáskeamen das jođánebbot. Lea nappo Eurohpá ekonomii ja šaddama boahhtevuođa dáfus erenomáš dehálaš, ahte geahččalit doarjut šaddama ja fitnodatdoaimma buot sajiin Eurohpás.

Erenomáš dehálaš lea doarjut guovlluid, mat leat bázáhallan gárggiideamis. Dáid guovlluin buvttadeami ja lassiarvvu buvttiheapmi árbevirolaš industriijasurggiin lea hástaleaddji, nu ahte sirdáseapmi ođđa doaibmasurggiide lea buoret molssaeaktu. Justa árbevirolaš industriijasurggiin doaibmi fitnodagaid livččiige dehálaš váldit innovášuvnna doaimmaset oassin.

Innovášuvdna ii dárkkut dušše dutkan- ja ovddidandoaimma, muhto dan galgá áddet viidasabbotge, nugo Suomas lea dahkkon. Ovdamearkan máinnašan jearru- ja geavaheadjivulggolaš innovášuvnnaid: ođđa áššedovdibálvalusa, ođđa plána dahje brändi, ođđa fitnodatdoaimmáalle, árvorieggá dahje árvofierpmádaga, dahje ođđa láhkai ollašuttton almmolaš bálvalusa. Dakkár innovášuvnnaid sáhtta ráhkadit gos beare, ii dušše allaskuvllaid dutkanlanjadagain.

Árbeviroláččat ravdaeallindiliin, nugo dáppe davvin, ássi olbmot leat gártan geavahit innovášuvdnadáidduid heakkas bissumii ja bearrašiin fuolaheapmái. Dáid návccaid dál ferte oažžut beaktilit geavahussii.

Dál ođđa prográmmaáigodaga álggus váillahit guovlluid dálá doaimma ođasmahttima ja ođđa doaimma ovddideami guovlluid váriid ja máhttima vuodul.

Jierbmás spesialiseren lea vástádus dáidda hástalusaide. Dan dihte evttohitge, ahte jierbmás spesialiserenmáalle mielde dutkan- ja innovášuvdnastrategiija buktin buot guovlluide, nu riggiide go gefiide, galgá leat ođđa guovlo- ja ráhkaduspolitihka oassi.

Guokte vahku dassái fitnen Joensuus ja Ilomantsis Nuorta-Suomas. Dan mátkki ja dán Sámi-mátkki áigge beasan oahpásmuvvat máŋggaide mielaidgeassi ja innovátiivvaláš fidnuide. Mu mielas Eurohpá komissio lahtut galggašedje fitnat oahpásmuvvamin sierra guovlluide, vuoi sáhtášeimmet duodaige áddet, makkár diliin min politihka duohtan dahkko. Deaivvadin mátkkiid áigge máŋggaid movttegis fidnovásttolaččaiguin, ja gávnnašin, ahte fidnuin ledje čielgasit eanet vejolašvuodat go hástalusat.

Leamašan illu fuobmát, ahte Eurohpá guovloovddidanfoanddas mieđihuvvon várit leat dáppe geavahuvvon viisát. Lean sihkkar das, ahte báikkálaš čanasjoavkkut jotket doaimma uhcimustá seammá buorre dahje buoret bohtosiid áigáioažžuma várás boahhtevuodas. Ulbmilat ja figgamušat leat biddjon doarvái allagassii.

Eurohpá uniovnna vuodđosoahpamušain máinnašuvvojit lundui dahje veahkadahkii gulavaš hehttehusain gillájeaddji guovllut. Vuodđosoahpamušaid čuovvumis vástideaddji oassebeallin komissio háliida vuhtii váldit dáid guovlluid. Davvin hárvvet ásson guovlluin leat iežaset sierranas hástalusat ja vejolašvuodat, maid fuopmášeapmái leat evttohuvvon ja várrejuvvon sierra várit.

Nubbi ášši, man háliidan erenomážit deattuhit, lea bohtosiid buktin ja beaktivilvuhta. Ođđa guovlo- ja ráhkaduspolitihka olu deattuha bohtosiid. Strategiijas lea stuorra mearkkašupmi, ja investerenčuozáhagaid galgá válljet dárkilit ja ásahtit dehalašvuodaortnegii. Fidnuid ráddjemiin oččoduvvo nu stuorra mearkkašupmi go vejolaš. Njuovžilvuhta ja lihkanmunni galget goittotge leat doarvái, vuoi guovllut sáhttet ráhkadit iežaset investerenstrategiijaid, maidguin vástiduvvo guovlluid ovttaskas ovddidandárbbuide.

Beaktivilvuoda buorideapmi (foanddaid gaskasaš koordineren, fáddásurggiid mielásaš čohkken, evttolašvuhta, bohtosiid buktin ja buoret čuovvungaskoamit) lea guovddáš elemeanta, seammá oktageardánabbon dahkan.

Ovttasbargus lea guovddáš mearkkašupmi. Guovlo- ja ráhkaduspolitihka ulbmilin lea ainge guovlluid gaskasaš ovttasbargu, dálanguovllu ja gávpotguovlluid gaskasaš ovttasbargu sihke riikkaidgaskasaš ovttasbargu. Dáppe Sámis ovttasbargu lea mu mielas vel dehálut go máŋggain eará guovlluin Eurohpás. Ovttasbarggu ovddut leat čielgasat. Vaikke ovttasbargu gáibida vehá eanet barggu, ávkkít leat dan árvosaččat.

Sajos fállá vejolašvuodaid ovttasbargui. Kulturguovddáža kaleandarai leat juo merkejuvvon mánggat dáhpáhusat, mii mu mielas duodašta guovddáža dárbbášlašvuoda.

Vejolašvuodat vurdet daid gávdniid, ja dáppe Sámis vejolašvuodat leat valjis: árbevierut, kultuvra, fitnodatdoaibma, čehppodat, ovttasbargu ja luondduriggodagat (ovdamearkan minerálat). Válljenmuni galgá goittotge ráddjet ja mearridit, maid surggiide háliidit ohcat doarjaga EU foanddain. Mánggain mearkkašahtti surggiin galgá válljet dušše moadde, maida EU-ruhtadeapmi ohccojuvvo, ja loahpaid fidnuin galgá ruhtadit eará vugiiguin.

Buorit nissonat ja hearrát,

Čuovvovaš guovlo- ja ráhkaduspolitihka válmmaštallan lea bárrásiin jođus. Dát kulturguovddáš sáhtášii dáppe Sámis doaibmat báikin, gos odđa áigodagas ságastallo.

Lean sihkkar das, ahte Sámekulturguovddáš Sajos deavdá dasa ásahuvvon stuorra vuordámušaid. Guovddáš lea luonddučáppis báikkis čáhcegáttis ja vuovdebirrasis. Dát lea guoibmás báiki, gos sihkkarit loaktá vaikke guhkitge áigge.

Maiddái jáhkán, ahte Sajos doaibmá erenomážit deaivvadan- ja dáhpáhusbáikin. Dáppe čanasjoavkkut sáhttet ságastallat áššiin, mat leat dehalaččat erenomážit sámiide, muhto maiddá eará ássiide davvin.

Sávan didjiide buohkaide menestumi doaimmasteattet ja čuvges boahttevuoda Sámekulturguovddáži!